

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Honours 5th Semester Examination, 2021

DSE-P2-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

**The question paper contains DSE-502A and DSE-502B.
Candidates are required to answer any *one* from the two papers and
they should mention it clearly on the Answer Book.**

DSE-502A

विभाग-क

1. एकस्य उत्तरं देयम् – 12×1 = 12
(क) भारतीयधर्मशास्त्रेषु धर्मस्वरूपं विशदयत ।
(ख) भारतीयधर्मशास्त्रानुसारं चतुर्वर्णानां कर्तव्यं कर्म चालोचयत ।
2. संक्षिप्ता टिप्पणी कार्या (एकस्य) – 6×1 = 6
प्राचीनविचारधर्म, स्वाध्यायः ।
3. षण्णां प्रश्नानां उत्तरं देयम् – 1×6 = 6
(क) प्रकृतिजाताः त्रयं गुणाः के ?
(ख) भारतीय संस्कृतौ कति वर्णाः ? नामानि लेखनीयानि ।
(ग) धर्मशास्त्रानुसारं कति आश्रमधर्मानि ?
(घ) विज्ञानेश्वरः कः ?
(ङ) History of Dharmaśāstra इति ग्रन्थस्य रचयिता कः ?
(च) संस्कृतधर्मशास्त्रस्य उत्सः कः ?
(छ) द्वयोः धर्मशास्त्रकारयोः नामनी लिखत ।
(ज) मनुसंहितायाः प्रसिद्धः टीकाकारः कः ?

विभाग-ख

4. प्रश्नमेकं समाधेयम् – 12×1 = 12
(क) याज्ञवल्क्यानुसारेण विवाहसंस्कारः आलोच्यताम् ।
(ख) चतुर्वर्गपुरुषार्थम् आधारीकृत्य प्रबन्धमेकं रचयत ।
5. टिप्पणी कार्या (द्वयोः) – 3×2 = 6
जातकर्म, उपनयनम्, कामः ।

विभाग-ग

6. एकं प्रश्नं समाधेयम् – 12×1 = 12
(क) संस्कृत-धर्मशास्त्रानुसारं ब्राह्मणानां स्वधर्मं सविशदमालोचयत ।
(ख) सदाचारः कः ? भारतीयधर्मशास्त्रानुसारेण सविशदं सदाचारम् आलोचयत ।
7. टिप्पणी लेखनीया (द्वयोः)– 3×2 = 6
गार्हस्थ्यधर्मः, क्षत्रियस्य स्वधर्मः, ब्रह्माञ्जलिः ।

अथवा

DSE-502B

विभाग-क

1. कस्यचित् एकस्य उत्तरं प्रदेयम् – 12×1 = 12
(क) काव्य प्रयोजनमाश्रित्य मम्मटाचार्यदिशा प्रबन्धमेकं लिखत ।
(ख) काव्यप्रकाशानुसारं काव्यलक्षणं लिखत । तस्य कतिभेदाः सन्ति ? सविमर्शमालोचयत ।
2. व्याख्या कार्या (द्वयोः) – 6×2 = 12
(क) शक्तिनिपुणता लोकशास्त्रकाव्याद्यवेक्षणाद् ।
काव्यज्ञशिक्षयाभ्यास इति हेतुस्तदुद्भवे ॥
(ख) नियतिकृतनियमरहितां ह्यादैकमयीमनन्यपरतन्त्राम् ।
नवरसरुचिरां निर्मितिमादधती भारती कवेर्जयति ॥
3. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः)– 3×2 = 6
(क) "हेतुस्तदुद्भवे" – अत्र 'हेतुः' इति शब्दः कथम् एकवचने प्रयुक्तः ?
(ख) काव्यप्रकाशे कति उल्लासाः सन्ति ? तत्र प्रथमोल्लासस्य नाम किम् ?
(ग) 'गुणीभूतव्यङ्ग्य' इति शब्दस्य कोऽर्थः वर्तते ?

विभाग-ख

4. अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कस्यचित् एकस्य उत्तरं देयम् – 12×1 = 12
(क) संस्कृतालंकारशास्त्रे वामनाचार्यस्यावदानम् आलोचयत ।
(ख) ध्वनिकाररूपेण विख्यातः कः ? ध्वन्यालोकमाश्रित्य प्रबन्धमेकं लिखत ।
5. टिका लेख्या (द्वयोः)– 6×2 = 12
विश्वनाथः, भरतः, वक्रोक्तिजीवितम्, रसगङ्गाधरः ।
6. संक्षिप्तोत्तरं प्रदेयम् (द्वयोः)– 3×2 = 6
(क) अलंकार इति शब्दस्य व्युत्पत्तिं प्रदर्शय ।
(ख) रसप्रस्थानस्य प्रवक्ता कः ? तस्य ग्रन्थ-नाम किम् ?
(ग) 'रीतिरात्मा काव्यस्य' कस्येयमुक्तिः ? तस्य ग्रन्थ-नाम किम् ?

—x—

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 5th Semester Examination, 2021

GE1-P1-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT-I

1. Answer any **three** questions of the following: 6×3 = 18
- (a) Join and disjoin the sandhi any **six** of the following: 1×6 = 6
- (i) विद्वान् + लिखति, (ii) कृष्ण + ऋद्धिः, (iii) विष्णो + इह, (iv) नै + अकः,
(v) पित्रनुमतिः, (vi) प्रोढवान्, (vii) नद्यम्बु, (viii) धावंश्छागः
- (b) Decline any **six** of the following: 1×6 = 6
- (i) अस्मद् in पञ्चमी-बहुवचनम्।
(ii) गुणिन् in सप्तमी-एकवचनम्।
(iii) लता in चतुर्थी-एकवचनम्।
(iv) सर्व (पुंलिङ्ग) in पञ्चमी-एकवचनम्।
(v) पितृ in षष्ठी-बहुवचनम्।
(vi) नदी in द्वितीया-बहुवचनम्।
(vii) वणिज् in सप्तमी-बहुवचनम्।
(viii) पथिन् in तृतीया-एकवचनम्।
(ix) साधु in चतुर्थी-एकवचनम्।
- (c) Conjugate any **six** of the following: 1×6 = 6
- (i) पठ् in लोट् मध्यमपुरुष-एकवचनम्।
(ii) अस् in लङ् उत्तमपुरुष-एकवचनम्।
(iii) शी in लट् प्रथमपुरुष-बहुवचनम्।
(iv) गम् in विधिलिङ् प्रथमपुरुष-एकवचनम्।
(v) हन् in लङ् उत्तमपुरुष-बहुवचनम्।
(vi) सेव् in लोट् मध्यमपुरुष-बहुवचनम्।

(vii) स्था in लृट् उत्तमपुरुष-बहुवचनम् ।

(viii) कृ in विधिलिङ् उत्तमपुरुष-एकवचनम् ।

(d) Account for the case-endings any **three** of the following underlined words: 2×3 = 6

(i) अहं जटाभिः तापसम् अपश्यम् ।

(ii) स ग्रामं गच्छन् तृणं स्पृशति ।

(iii) हर्षेण नृत्यति वाला ।

(iv) विद्वान् सर्वेषां पूजितः ।

(v) यागाय याति विप्रः ।

UNIT-II

2. Answer any **one** question of the following: 12×1 =12

(a) Write a detail note on the Philosophical hymns of the Vedic literature.

(b) Discuss the influence of Mahabharata on Indian culture and literature.

(c) Write a detail note on Kalidasa as a dramatist.

3. Write short notes on any **four** of the following: 3×4 = 12

अश्वघोषः, हितोपदेशः, वृहदारण्यकोपनिषद्, उत्तररामचरितम्, मृच्छकटिकम्, नलचम्पूः,
गोपथब्राह्मणम्, निरुक्तम् ।

UNIT-III

4. Answer any **one** question from the following: 12×1 = 12

(a) What is the curse of Durvasa? Discuss the significance of this curse in the drama 'अभिज्ञानशकुन्तल'.

(b) Why Kalidasa is called nature poet? Discuss according to the drama 'अभिज्ञानशकुन्तल'.

5. Translate into English or Bengali any **one** of the following verses: 6×1 = 6

(a) सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यम्
मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति ।
इयमधिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी
किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ॥

(b) गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं चेतः।

चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं नीयमानस्य ॥

अथवा

(c) अन्तर्हिते शशिनि सैव कुमुद्वती मे

दृष्टिं न नन्दयति संस्मरणीयशोभा।

इष्टप्रवासजनितान्यवलाजनस्य

दुःखानि नूनमतिमात्रः दुःसहानि ॥

(d) पातुं न प्रथमं व्यवस्यति जलं युष्मास्वपीतेषु या

नादत्ते प्रियमण्डनापि भवतां स्नेहेन या पल्लवम्।

आद्ये वः कुसुमप्रसूतिसमये यस्या भवत्युत्सवः

सेयं याति शकुन्तला पतिगृहं सर्वैरनुज्ञायताम् ॥

—x—

'समानो मन्त्रः समितिः समानी'

UNIVERSITY OF NORTH BENGAL
B.A. Programme 5th Semester Examination, 2021

SEC2-P1-SANSKRIT

Time Allotted: 2 Hours

Full Marks: 60

The figures in the margin indicate full marks.

UNIT-I

1. Change the voice of any **four** of the following: 3×4 = 12
- (क) बाला उच्चैः गायति ।
(ख) माता शिशुना दुग्धं पाययति ।
(ग) तेन इदं कर्तव्यम् ।
(घ) ब्राह्मणः यागाय याति ।
(ङ) राजा विप्राय गां ददाति ।
(च) सर्वे सत्यं वदेयुः ।
(छ) तेन वृक्षः दृश्यते ।

2. Read the following passage carefully and answer the following questions in Sanskrit language with Devanagari script. 12

अस्ति कल्याणकटके वास्तव्यो भैरवो नाम व्याधः । स चैकदा मृगम् अन्विष्यन् विन्ध्याटवीं गतवान् । ततस्तेन व्यापादितं मृगमादाय गच्छता घोराकृतिः शूकरो दृष्टः । अथ तेन व्याधेन मृगं भूमौ निधाय शूकरं शरेणाहतः । शूकरोऽपि घनघोरगर्जनं कृत्वा व्याधं निहत्य छिन्नद्रुम इव भूमौ निपपात । अथ तयोः पादास्फालनेन तत्रैकः सर्पोऽपि मृतः । अनन्तरं दीर्घरावो नाम जम्बुकः परिभ्रमन् आहारार्थं तान् मृतान् मृगव्याधसर्पशूकरान् अपश्यत्, अचिन्तयन् च 'अहो महद् भोज्यं मे समुपस्थितम्' इति । एषां मांसैमसित्रयं मे सुखेन गमिष्यति । ततः प्रथमबुभुक्षायामिदं निःस्वादु कोदण्डलग्नं स्नायुबन्धनं खादामि । इत्युक्त्वा तथा कृते सति छिन्ने स्नायुबन्धने झटित्युत्पतितेन धनुषा हृदि निर्भिन्नः स दीर्घरावः पञ्चत्वं गतः ।

(क) भैरवो नाम व्याधः कथं निधनमुपगतः ?

(ख) जम्बुको मृतानालोक्य किमचिन्तयत् ?

(ग) जम्बुको वा कथं पञ्चत्वं गतः ?

(घ) अनेनोपाख्यानेन किमुपदिश्यते ?

3. Translate into Sanskrit any *two* of the following: 6×2 = 12

- (a) Trees give shade for the benefit of others, while they themselves bear intense heat of the sun. Such is the nature of the good.
- (b) Swami Vivekananda carried the message of God from East to West. He said, "God exists in yours like thousand of forms".
- (c) Freedom is liked by all. Even animals are unhappy if they are confined in cages. Then they will try to escape.

UNIT-II

4. Answer any *one* of the following questions: 12×1 = 12

- (a) Write a detailed note on Memory of Computer.
- (b) Write a detailed note on 'Input Devices'.

5. Write any *two* short notes of the following: 6×2 = 12

- (a) OMR
- (b) MS word
- (c) CPU
- (d) RAM.

—×—